K-Sekretariatet

Arkivsaksnummer: KS-25/00241-2
Saksbehandler: Knut Roar Johansen

Utvalg	Møtedato	Saksnr
Kontrollutvalget	27.05.2025	16/25

Kontrollutvalgets uttalelse om Sortland kommunes årsregnskap og årsberetning for 2024

Innstilling til vedtak:

1. Kontrollutvalget vedtar forslaget til uttalelse som kontrollutvalgets uttalelse til Sortland kommunes årsregnskaper og årsberetning for 2024.

2. Kontrollutvalgets uttalelse sendes kommunestyret, med kopi til formannskapet, for fremleggelse i forbindelse med behandlingen av årsregnskapene og årsberetningen.

Svolvær, 15.05.2025

Knut Roar Johansen
Saksbehandler

Vedlegg
- Revisjonsberetning 2024
- Foreløpig beretning for 2024 for Sortland kommune
- Årsrapport 2024 Sortland kommune
- Kontrollutvalgets uttalelse om Sortland kommunes årsregnskap for 2024

1. BAKGRUNN FOR SAKEN

1.1 Kontrollutvalgets oppgaver ved behandlingen av årsregnskapet og årsberetningen

Forskrift om kontrollutvalg og revisjon bestemmer i § 3 at kontrollutvalget har rett – og plikt - til å behandle og uttale seg om kommunen årsregnskap og årsberetning før de behandles i formannskap og kommunestyre. Kontrollutvalgets uttalelse skal således foreligge som et grunnlag for formannskapets og kommunestyrets behandling.

Formålet med behandlingen i kontrollutvalget er – grovt sagt - å påse at årsregnskapene og årsberetningen er avlagt i samsvar med kravene. Videre skal kontrollutvalget påse at årsregnskapet og -beretningen har vært gjenstand for en betryggende kontroll av revisor. Kontrollutvalget har også særskilt plikt til å følge opp merknader fra revisor, enten i form av merknader i beretningen, eller i nummererte brev, jf. regelen i forskrift om kontrollutvalg og revisjon, § 3. siste ledd.

Det er ikke gitt regler i lov eller forskrift av hva kontrollutvalgets uttalelse nærmere skal inneholde, og det tilligger kontrollutvalgets skjønn hvilke forhold som skal tas med. Det vil imidlertid være naturlig å ta med forhold som ligger inn under kontrollutvalgets oppgaver og som kontrollutvalget mener kommunestyret bør være særskilt oppmerksom på i forhold til sin behandling, det være seg forhold omtalt i revisjonsberetningen, i forhold til resultatene i årsregnskapene, i forhold til nummererte brev, eller i forhold til årsberetningen.

Videre bør kontrollutvalget kommentere hvorvidt kommunestyrets vedtatte finansielle handlingsregel er oppnådd. Det samme gjelder kommunens økonomiske situasjon som helhet, men dette må basere seg på opplysninger i årsberetningen og må ha en nøktern tilnærming fra kontrollutvalgets side. Hvorvidt budsjettoverskridelser skal kommenteres må vurderes ut fra det enkelte tilfelle, og kontrollutvalget må også her vurdere totaliteten før eventuelle kritiske påpekninger.

Uttalelsen bør også medta om årsregnskap og årsberetning – etter kontrollutvalgets vurdering - har vært gjenstand for en betryggende kontroll fra revisor.

Sekretariatet vil nedenfor kort gjengi de regler som gjelder for årsregnskapet, årsberetningen, revisjonsberetningen og de frister som gjelder.

1.2 Årsregnskapet

Kommuneloven §14-6 fastsetter kommunens plikt til å utarbeide årsregnskap. Av bestemmelsen fremgår det at:

Kommuner og fylkeskommuner skal utarbeide følgende årsregnskap:

a) regnskap for kommunekassen eller fylkeskommunekassen
b) regnskap for hvert kommunalt eller fylkeskommunalt foretak
c) regnskap for annen virksomhet som er en del av kommunen eller fylkeskommunen som rettssubjekt, og som skal ha eget regnskap i medhold av lov eller forskrift
d) samlet regnskap for kommunen eller fylkeskommunen som juridisk enhet.

Årsregnskapet skal presenteres og avlegges etter de krav som fremkommer i *Forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv.*, samt tilhørende regnskapsstandarder utarbeidet av Foreningen for God kommunal regnskapsskikk.

1.3 Årsberetningen

Kommunen – og kommunale foretak - har også en plikt til å utarbeide en årsberetning. Årsberetningen er en oppsummering av kommunens virksomhet gjennom året.

Årsberetningen skal utarbeides i tråd med kravene i kommunelovens §14-7 og god kommunal regnskapsskikk. Etter kommunelovens § 14-7 skal det minimum redegjøres for følgende i årsberetningen:

a) forhold som er viktige for å bedømme den økonomiske utviklingen og stillingen, og om den økonomiske utviklingen og stillingen ivaretar den økonomiske handleevnen over tid
b) vesentlige beløpsmessige avvik mellom årsbudsjettet og årsregnskapet, og vesentlige avvik fra kommunestyrets eller fylkestingets premisser for bruken av bevilgningene
c) virksomhetens måloppnåelse og andre ikke-økonomiske forhold som er av vesentlig betydning for kommunen eller fylkeskommunen eller innbyggerne
d) tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre en høy etisk standard
e) den faktiske tilstanden når det gjelder kjønnslikestilling
f) hva kommunen eller fylkeskommunen gjør for å oppfylle arbeidsgivers aktivitetsplikt etter likestillings- og diskrimineringsloven § 26.

1.4 Revisjonsberetningen

Kontrollutvalget skal etter forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 3 bl.a. påse at kommunens eller fylkeskommunens årsregnskaper blir revidert på en betryggende måte og at regnskapsrevisjonen utføres i samsvar med lov og forskrift, instrukser og avtaler med revisor.

Etter kommuneloven §24-8 skal revisor avgi en revisjonsberetning. Revisjonsberetningen inneholder – grovt sagt - revisors oppsummering og revisors vurderinger etter gjennomgangen av kommunens årsregnskap og årsberetning.

Etter kommunelovens § 24-8 skal revisor uttale seg om følgende i revisjonsberetningen:

a) om årsregnskapet er avlagt i samsvar med lov og forskrift
b) om registreringen og dokumentasjonen av regnskapsopplysninger er i samsvar med lov og forskrift
c) om årsberetningen inneholder de opplysningene som lov og forskrift krever
d) om opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet
e) om det er avdekket forhold som gir grunn til å tro at årsberetningen ikke gir dekkende opplysninger om vesentlige budsjettavvik.

Hvis revisor i revisjonsberetningen konkluderer med forbehold, konkluderer negativt eller ikke har tilstrekkelig grunnlag for å konkludere, skal årsaken beskrives. Hvis revisor mener at årsregnskapet eller årsberetningen ikke bør vedtas slik de foreligger, skal dette angis særskilt.

Revisjonsberetningen skal også omfatte andre forhold som revisor mener det er nødvendig å opplyse om i henhold til god kommunal revisjonsskikk.

I tillegg til kravene nedfelt i loven skal beretningen utformes i samsvar med god kommunal revisjonsskikk, noe som er nedfelt i en rekke revisjonsstandarder.

Revisjonsberetningen er delt inn i to hoveddeler og med fire underdeler:

1. Uttalelse om revisjon av årsregnskapet, med:
   a. Konklusjon om årsregnskapet
   b. Uttalelse om årsberetningen og annen øvrig informasjon
2. Uttalelse om øvrige lovmessige forhold, med:
   a. Konklusjon om registering og dokumentasjon
   b. Uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik

Dersom revisor finner å måtte avgi en revisjonsberetning som avviker fra normalberetningen, skal beretningen «modifiseres». Dette enten ved at revisor tar forbehold, gir en presisering, gir en negativ konklusjon, eller frem forhold hvor revisor ikke kan uttale seg. Revisor kan også under dette punktet angi andre forhold revisor ønsker å fremheve.

1.5 Tidsfrister

I henhold til *Forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner* samt *Forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv*. gjelder det tidsfrister for behandling av årsregnskap og årsberetning. Følgende frister gjelder:

a. Årsregnskapet skal være avlagt av kommunedirektøren innen 22. februar.
b. Årsberetningen skal være avgitt av kommunedirektøren innen 31. mars.
c. Revisjonsberetningen skal avlegges senest innen 15. april. Dette gjelder også der regnskap ikke foreligger.
d. Årsregnskap og årsberetning skal vedtas av kommunestyret senest 30. juni.

2. VURDERING OG GRUNNLAG FOR UTTALELSEN

2.1 Tidspunkt for avleggelsen

I kommuneloven er det bestemmelser om at det skal avlegges årsregnskap fra kommunens kommunekasse og et samlet årsregnskap for kommunen som juridisk enhet. Sistnevnte regnskap omtales som «konsolidert regnskap».

Det konsoliderte regnskapet er utarbeidet ved å konsolidere Sortland kommune, kommunekassens regnskap, regnskapet til Sortland Havn KF og regnskapet til Kulturfabrikken Sortland KF.

Årsregnskapene og årsberetningen er avlagt. Årsberetningen og regnskap er datert 31.03.2025.

Negativ revisjonsberetningen for Sortland kommune ble avgitt 15.04.25. Årsaken er at kommunedirektøren hadde avgitt et årsregnskap og årsberetning for Sortland kommune, samt et konsolidert årsregnskap for regnskapsåret 2024 innen fristen som følger av kommuneloven. Revisor avdekket feil som var vesentlige, og kommunens årsregnskap ble derfor korrigert. Dette medførte også endringer i konsolidert årsregnskap og årsberetningen. Det medførte at revisor ikke kunne utstede revisjonsberetning innen fristen for å avgi revisjonsberetning 15. april, jf. kommuneloven § 24-8.

Endelig revisjonsberetning ble avgitt den 08.05.25

Fristen for avleggelse av regnskap og årsberetning for kommunekassen er **ikke** overholdt iht. gjeldende bestemmelser.

2.2 Revisjonens utførelse

2.2.1 Revisjonsberetningen
I revisjonsberetningens del 1 – *Uttalelser om revisjonen av årsregnskapet* – har revisor konkludert med at kommunens årsregnskap:

- oppfyller gjeldende lovkrav, og at det
- i det alt vesentlige gir en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til kommunen per 31. desember 2024 og av resultatet, i samsvar med kommunelovens regler og god kommunal regnskapsskikk.

Revisor har videre konkludert med at årsberetningen:

- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav og
- at opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet.

I revisjonsberetningens del 2 - *Uttalelser om øvrige lovmessige krav* – er det konkludert positivt på begge forhold.

2.2.2 Nummererte brev
Det foreligger ingen nummererte revisjonsbrev til behandling i forbindelse med kommunens Årsregnskap.

2.3. Årsregnskap og årsberetning for 2024

2.3.1 Årsregnskap for 2024

Sortland kommunes årsregnskap for 2024 er gjort opp i balanse og med et negativt netto driftsresultat på kr 57 413 000,-, og består av følgende disposisjoner:

Netto bruk av bundne driftsfond	2 599 000
Bruk av disposisjonsfond	54.832.000

Konsolidert driftsregnskap for 2024 er gjort opp med et negativt netto driftsresultat på 59,636 million kroner.

Investeringsregnskapet for 2024 er gjort opp med et underskudd på kr. 2 905 000,- som fremføres til inndekking senere år.

Av balansetall fremkommer det at premieavviket til Sortland kommune ved utgangen av 2024 har en netto saldo på 158 million kroner, og som er en økning på 24 millioner fra året før. Rentebærende gjeld er på kr. 1 496 381 000,- pr. 31.12.24. Disposisjonsfondet har en saldo på kr 46 million kroner ved årets slutt, og er blitt halvert i løpet av 2024.

2.3.2 Årsberetningen for 2024

Kommuneloven inneholder nå en lovfestet plikt til å benytte finansielle handlingsregel som verktøy for langsiktig styring av kommunens økonomi (kommunal økonomisk bærekraft). I

årsberetningen er kommunens økonomiske situasjon beskrevet og analysert på en utfyllende måte. Kommunestyret har vedtatt strategi for økonomisk balanse og fastsatt finansielle handlingsregler.

- **Handlingsregel 1:** Det langsiktige handlingsregelet for korrigert netto driftsresultat i Sortland kommune er 0,1 prosent av brutto driftsinntekter. Korrigert netto driftsresultat er netto driftsresultat korrigert for bruk og avsetning av bundne fond, premieavvik/amortisering og netto renter og netto avdrag.
- **Handlingsregel 2:** Netto langsiktig lånegjeld skal være på maksimalt 85 % av brutto driftsinntekter utenom selvkostområder ved utgang av 2024 - her definert som *renteeksponert gjeld andel av brutto driftsinntekter* .
- **Handlingsregel 3:** Egenfinansiering av investeringene skal være på minimum 20 % av total finansiering ved utløp av økonomiplanperioden med følgende utvikling: 2021; 10% påfølgende år 20 % - her definert som *egenfinansiering av investeringene i prosent av totale brutto investeringer.*

Handlingsregel 1
Anbefalingen på nasjonalt nivå er et netto driftsresultat på minimum 1,75% av brutto driftsinntekter. Vedtatte handlingsregler som ble vedtatt av kommunestyret er at korrigert netto driftsresultat i Sortland kommune skal være på minimum 0,1%. Netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene for kommunen ble i 2024 på – 4,5 %, og er lavere enn vedtatt handlingsregel.

Handlingsregel 2
Kommunen ligger over handlingsregelen vedtatt av kommunestyret, hvor langsiktig lånegjeld skal være på maksimalt 85 % av brutto driftsinntekter utenom selvkostområdene ved utgangen av 2024.Ved utgangen av

Handlingsregel 3
Egenfinansiering omfatter momskompensasjon for investeringsprosjekter, statlige tilskuddsordninger (eks. til omsorgs-bygg), spillemidler, salg av driftsmidler, samt overføring fra driftsbudsjettet. Handlingsregelen som ble vedtatt er at egenfinansieringen skal være på minimum 20 % fra 2022. Sortland kommunes egenfinansieringsandel utgjorde 24,7 % i 2024.

Tallstørrelser fra det konsoliderte regnskapet er også kommentert i årsberetningen.

2.3.3 Kommunens økonomiske stilling – oppsummert
Sekretariatet vil slutte seg til kommunedirektøren vurdering av kommunens handlingsevne, slik det er beskrevet i årsberetningen:

Årsregnskapet for Sortland kommune for 2024 viser et negativt netto driftsresultat på 57,43 MNOK, som tilsvarer en andel på ca. - 4,2 %. Resultatet er en konsekvens av en drift i ubalanse. Det vil si at kommunen drifter dyrt og ikke har evne til å dekke driftsutgiftene med kommunens løpende inntekter gjennom året. Konsekvensen av dette blir bruk av fond, som kommunen i større grad har gjort de siste to år.

Kommunens disposisjonsfond ble i 2024 redusert med 54,83 MNOK, og ved utgangen av året har Sortland kommune 46,099 MNOK igjen på disposisjonsfondet.

Det vil for tiden fremover være avgjørende å vurdere hvordan organisasjonen driftes og hvilke grep enkan gjøre for å redusere driftsutgiftene. Et nytt driftsår i 2025 på samme nivå som 2024 vil

tappe fondet i sin helhet med de konsekvenser som det måtte innebære. Grep som gjøres for å skape en mer bærekraftig økonomisk drift må samtidig sikre at kommunen fortsatt leverer gode tjenester til sine innbyggere i tråd med forventet fremtidig demografiutvikling.
(sitat slutt)

Sekretariatet vurderer den økonomiske situasjonen for Sortland kommune som utfordrende ved utgangen av 2024, blant ved et stort uttak fra disposisjonsfondet for å saldere et negativt driftsresultat. r.

3. FORSLAG TIL KONTROLLUTVALGETS UTTALELSE

Sekretariatet har på bakgrunn av det ovenstående utarbeidet et forslag til kontrollutvalgets uttalelse, som ligger vedlagt. Forslaget til uttalelse gjennomgås av kontrollutvalget.